

Verstilde tijd

Verhalen uit de Limousin

Verstilde tijd

Verhalen uit de Limousin

Leo Pauw

© 2015 Leo Pauw

Foto omslag: Leo Pauw

ISBN: 9789402128338

Inhoud

Het huis	5
De aankoop.....	11
De grasmaaier	17
De diefstal.....	23
De eikelmuis	31
Vissen	39
De baron.....	47
De huisslang.....	55
Juli.....	63
Het frambozenfeest.....	71
De visverkoop.....	75
Kerstmis.....	83
Buren.....	91
De honden.....	97
Gérard.....	105
Vader	113
Bijen	121
Spektakel in Pompadour.....	125
Niaouli.....	131
Parijs.....	141
De populieren.....	149
De ijsvogel	155

Het is laat zoals ieder jaar,
de tijd zit krap in zijn heden,
vandaag is steeds weer geweest
steek dus het licht aan dat de toekomst nog uitspaart,
spreek het brood aan dat nog niet doof is,
maak de taal waar achter zijn tekens,
spel het vlees, stil de tijd, leef nog even –

Gerrit Kouwenaar (1923 - 2014)

Uit: Een geur van verbrande veren (1991)

Het huis

Soms staat de tijd stil. Bovenop de heuvel stopte ik de auto en keken we naar beneden. Rechts glooiende, groene velden eindigend bij een meer, omzoomd door bos. Links van de weg, zo ver als je kon kijken, weilanden met hier en daar wat schapen, afgewisseld met stukken bos. En aan het eind van het weggetje, onderaan de heuvel, lag in een flauwe bocht een oud boerderijtje, op een terrein dat grensde aan een meertje, tegen een achterwand van uitgestrekte beboste heuvels. Het huis lag helemaal geïsoleerd, alleen iets verder nog een oude schuur. Wat een plek! Zo'n plek waar je nooit bent geweest, maar waar je al een leven lang heimwee naar voelt.

Terwijl we ademloos naar het huis beneden aan de heuvel keken, brak het donkere wolkendek plotsklaps open en streek een baan herfstig zonlicht over de warme natuurstenen muren en de witte luiken. Een vlammend rode wingerd kroop tegen de stenen omhoog. We reden stapvoets de heuvel af en stopten voor een zwart ijzeren hek. Het hek was niet op slot. We liepen over de oprijlaan naar het huis, terwijl overal hagedisjes wegschoten. Aangezien we geen sleutel hadden, konden we er alleen omheen lopen. Het huis lag er bij als een juweel in een vitrine. Het was *en pierre*, gemaakt van de warme bruin-gele stenen van de streek. Een klein trapje leek naar een kelder te leiden. De witte luiken waren dicht. In het dak een mooie ouderwetse koekoek. Het terrein achter het huis liep zacht glooiend naar beneden en grensde aan een betoverend meertje.

Inmiddels scheen de zon volop. Een tijdlang zwegen we, zittend op een stenen bankje naast de voordeur. Het was stil. Alleen het geluid van stromend water dat uit het meer in een beekje naar het volgende, wat lager gelegen meertje kabbelde. Het leek alsof alles zijn adem in hield. Tijd stokte. De stilte kroop in me. Terwijl ik zo naar het meer zat te turen, scheerde opeens een knalblauwe dolk in een rechte streep een halve meter boven het wateroppervlak. Het duurde even voordat ik door had dat het een ijsvogel was. Hij landde op een paaltje en toonde zijn fel oranje borst. Als er al enige twijfel had bestaan, was die nu wel verdwenen. Met tegenzin stonden we op en liepen nog eens om het huis heen, alle zintuigen open.

De volgende dag kregen we de sleutel van de makelaar en konden we het huis ook van binnen bekijken. De benedenverdieping bestond uit een grote woonkamer, een keuken, een badkamer en een flinke slaapkamer, die door een antiek klein eiken deurtje te bereiken was. Het hart van de woonkamer werd gevormd door een monumentale schouw van *pierre de tailles*, vierkante blokken van grijs met de hand gehouwen natuursteen. In de schouw een gietijzeren houtkachel. Het plafond bestond uit eeuwenoude balken, met de oude vloerdelen er nog op. Zo te zien van kastanjehout, het hout van de streek. Een eveneens eeuwenoude trap, van hetzelfde hout, leidde naar de zolder, waar een grote ruimte was gecreëerd, met de oude balkenstructuur nog in het zicht. We waren volledig verkocht. Het huis ook, twee dagen later was ons bod geaccepteerd.

Hoewel het leven meestal stuntelend en struikelend wordt afgelegd, heb ik in mijn bestaan op zijn minst twee

goede beslissingen genomen. Sinds Caroline en ik bij elkaar zijn ligt over elke dag een zachte, gouden glans. Ondanks de beproevingen van een scheiding en de bijbehorende schuldgevoelens rondom kinderen en echtgenoten, kantelde die dag mijn leven. Dat was één. ‘Liefde is het enige’, dichtte Leo Vroman ooit. En toen het stof van de echtscheiding wat was neergedwarreld, we in het Vondelpark getrouwd waren, en in Amsterdam al een paar jaar een nieuw leven aan het opbouwen waren, volgde de tweede uitstekende beslissing: een huis in Frankrijk.

Caroline had al eerder een huis in de Bourgogne gehad. Gesneuveld in haar scheiding. Voor mij was Frankrijk, afgezien van het gedenkwaardige bezoek aan het drielandpunt bij Vaals met mijn ouders toen ik twaalf was, mijn eerste echte buitenland. Op mijn vijftiende een week naar Parijs met de derde klas van de middelbare school. Later, inmiddels student, in een oud Renault-4-tje naar Bretagne, de Franse Alpen, de Ardèche en de Provence, waar we met vrienden op de lokale *camping municipal* afspraken en vervolgens dagen vulden met een mengeling van filosofische gesprekken, frisbeeën en het, onder de geestverruimende invloed van goedkope rode wijn en meegesmokkelde hasjiesj, uitpraten van allerlei relationele irritaties. Nog iets later werden het fietsvakanties, in de Tarn en de Drôme, of in de herfst wandelen in de Vogezen en de Pyreneeën. En toen er eenmaal kinderen waren, huurde ik elke zomer hetzelfde huis op een stille plek in de heuvels van de Dordogne. Met altijd het intense verlangen om er te blijven. Vaak zat ik daar 's avonds, als alle kinderen naar bed waren, zo maar wat te staren naar de stoffige heuvels in de verte, terwijl het geluid van een late tractor wegstierf. Ik snoof de geur van

smeulend gras op en wachtte tot het gelig avondlicht langzaam verdween.

Frankrijk dus. Op zoek naar een huis voor ons tweeën. Om de verloren tijd in te halen. We kenden elkaar al twaalf jaar voordat we besloten toe te geven aan de liefde en uit onze bestaande huwelijken stapten. In een korte vakantie in de herfst gingen we voor het eerst echt op zoek. Op zoek naar een streek waar het liefst niets gebeurde. Geen toeristen, dun bevolkt, op minder dan tien uur rijden van Amsterdam. Zoiets. Als het even kon een streek waar de tijd langzaam verstreek. We huurden een *gîte* in het zuiden van de Haute-Vienne, op de grens met de Corrèze. Van daaruit trokken we een paar dagen op met vreemde snuiters, doorkruisten de streek en bezochten de ene bouwval na de andere. De begeleidende praatjes van de makelaars waren vaak van een beledigende eenvoud: 'Ach, slechts een opfrisbeurtje nodig, dit huis. Een likje verf. Een nieuw behangetje. Bovendien blijft de koelkast staan.' Na een tijdje lieten we ze niet meer uitpraten.

Aan het einde van de dag keerden we telkens terug naar onze *gîte*, staken het vuur aan en hielden van elkaar. De streek beviel ons wel: een heuvelachtig, bebost landschap, zeer dun bevolkt en gevrijwaard van campings en andere toeristische attracties. Vooral heel veel natuur.

Ergens in die week lieten we ons leiden door een truisse Engelse dame. Ze bezat een enorm lichaam, een op die omvang afgestemde jeep, en de passende naam Pippa. Blond haar, geverfd denk ik, blauwe ogen. Ze leek weggelopen uit zo'n *reality* tv-programma. Energiek maar zakelijk. Met haar bezochten we een huis dat af-

gaande op de foto's en omschrijving perfect leek. Bij aankomst was het echter direct zonneklaar dat we opnieuw te maken hadden met een heuse bouwval. Weliswaar half opgeknapt dit keer, maar dan toch wel op zo'n mensonterende manier dat Pippa ons verwilderd aankweek en brulde: *'Only French can do this!'* Deze keer geen gebabbel over een likje verf. Na vijf minuten stonden we weer buiten. Pippa schudde ons stevig de hand, en moedigde ons aan zelf nog even te gaan kijken bij een ander huis, dat vlak bij de *gîte* lag waar we verbleven. Volgens haar kon dat wel eens precies zijn wat we zochten. Ze ging niet mee, het was al laat, en te ver weg. Grint spatte op terwijl ze wegscheurde.

Het weer sloeg snel om, en opeens teisterde de regen het land. We reden door de in regensluiers en zwarte wolken verpakte heuvels terug naar het gebied waar onze *gîte* lag, op zoek naar het huis dat Pippa bedoelde. Eenmaal in de buurt verdwaalden we toch een beetje. Toen we in een gehuchtje even in de berm stopten, kwam er een vrouw uit haar huis naar ons toe. Ze stuurde ons een klein landweggetje op, dat leidde naar een heuvel.

De aankoop

De notaris liet ons een half uur wachten, en toen hij ons op kwam halen verontschuldigde hij zich verrassenderwijs niet zozeer voor het oponthoud, maar voor zijn moeizame lopen. Hij was pas geopereerd aan zijn knie, zo luidde zijn excuus. ‘*Pas grave*’, zei ik, maar zijn opgetrokken wenkbrauw vertelde me dat hij dat voor hetzelfde geld verkeerd kon opvatten. Hij hinkte voor ons uit naar het heiligdom, zijn kantoor, een rommelig hok met wiebelige stoelen. Daar zaten we met zijn vijven op een rij. Links van mij Caroline, rechts Tiny, de huidige eigenaresse, en weer daarnaast Kees, haar broer en tot slot Herman, de makelaar van Tiny.

‘Zo, laten we eens kijken’, zei hij, terwijl hij een sigaret opstak. Hij nam alle tijd, zoals hij dat klaarblijkelijk ook bij de klanten vóór ons had gedaan. Hij was een jaar of veertig, en zo te zien vroeger wel een knappe jongeman geweest. Te vroeg oud geworden. En te dik. Terwijl hij met zijn rokerige stem breedspakig alle stukken met ons doornam, kreeg hij een steeds gelukzaliger grijns op zijn gezicht. Dit was duidelijk een man die plezier in zijn werk had. Caroline beheerst de Franse taal goed, ik toen beduidend minder. Herman vertaalde de technische termen zoveel mogelijk, maar desondanks begreep ik hem maar matig, en af en toe dwaalde mijn blik naar het venster achter hem, waar in de tuin een camelia te zien was die al volop in de februarizon stond te bloeien. Voorjaar op komst.

Terwijl ik een nieuwe poging deed om naar hem te luisteren, trok de enorme chaos in zijn kantoor en de rommel in zijn kasten mijn aandacht. Ik probeerde me, op grond van de toestand waarin zijn kantoor zich bevond, voor te stellen wat voor een soort man het was. In dit van God en iedereen verlaten land zal een notaris wel een hoge status hebben, neem ik aan. Zo gedroeg hij zich in ieder geval wel. Zeker tegenover mij. Ik begon wat moeite met hem te krijgen. Het leek wel wederzijds. Want, hoewel hij verdronk in de mooie ogen van Caroline, wierp hij mij zo nu en dan een licht geïrriteerde blik toe. Op het laatst richtte hij zich, met een vileine glimlach op zijn gezicht, direct tot mij: 'Ik hoop dat, tegen de tijd dat we hier ooit weer eens zitten, om bijvoorbeeld het huis te verkopen, u dan zodanig de Franse taal beheerst dat u alles wat gezegd wordt zal begrijpen'. Ik incasseerde zijn terechtwijzing met een glimlach mijnerzijds, gunde hem de bühne en verzekerde hem dat hij zich daar geen enkele zorgen over hoefde te maken: *'pas de souci.'*

Na ruim een uur kregen we dan toch eindelijk met een ceremonieel gebaar de sleutels overhandigd. We namen afscheid en reden langzaam door de stille heuvels naar het huis, dat nu echt van ons was. We zogen alles op. De zon zorgde voor een palet van winterbruine kleuren op de bossen en de velden. Het was pas februari, maar het land toonde zijn beloften. We maakten het hek open en reden het grindpad op. Een grote gele kwikstaart vloog verstoord op.

Hoewel we het huis in de herfst hadden gekocht, duurde het dus nog tot februari voor we bij de notaris in een

nabijgelegen dorp de koopakte konden tekenen. De dag voor de overdracht hadden we in het huis afgesproken met de vorige eigenares, Tiny. We namen onze intrek in een hotel in de buurt en reden aan het eind van de middag in een verlaten winters landschap naar het huis. We parkeerden de auto buiten het hek, en liepen in de grimmige kou het grindpad op. Onze klopping op de deur had niet direct resultaat. Het duurde even voor er leven kwam. Tiny en haar broer moesten in slaap gevallen zijn bij het behaaglijke vuur. Met rode wangen en waterige ogen deed Tiny open. Ze bleken net een stevige maaltijd achter de rug te hebben, rijkelijk overgoten met alcohol zo te zien, bij de bakker in het dorp, met wie Tiny bevriend was, omdat haar zoon ooit verkering had met hun dochter. Zo waren ze hier zes jaar geleden terecht gekomen. De verkering hield al snel op, maar toen was het huis al gekocht.

Ik had Tiny nog niet ontmoet. Had haar één keer door de telefoon gesproken, in de voorbereiding op deze afspraak. Ze was een jaar of zestig, een mager gezicht, beschaafd. Er hing een droeve waas om haar heen. Het duurde even, maar langzaam maar zeker kwam ze los en begon ze te vertellen. Over het huis. Over de baron, die even verderop in een oud landhuis woont, van wie zo'n beetje al het land hier is, en wiens vrouw hem had verlaten, zo ging het gerucht. Terwijl onze gastvrouw praatte, keek ik af en toe schielijk om mij heen. Naar de eeuwenoude, rossige kastanjehouten balken en vloerdelens die het plafond vormden. Naar de bijna middeleeuwse uitzierende slaapkamerdeur van hetzelfde hout. Naar het uitzicht op de stille heuvels in het late middaglicht.